

ARBEJDSLØSHED / LEDIGHED 19. februar 2019

DEBATINDLÆG

Pas på med håndfaste konklusioner om reformers effekt på ledigheden

Skrevet af

Jon Nielsen

Chefanalytiker

Når man sammenholder udviklingen i den strukturelle ledighed i Danmark med udviklingen i andre EU-lande, ser der ud til at være en tæt sammenhæng. Man skal derfor være varsom med forklare udviklingen i den strukturelle ledighed alene ud fra snævre danske forhold, fx politiske reformer.

Kontakt

Chefanalytiker

Jon Nielsen

📞 40 54 18 80

✉️ jn@ae.dk

Konsulent

Sarah Steinitz

📞 33 55 77 10

ARBEJDERBEVÆGELSENS ERHVERVSRÅD

”Den strukturelle ledighed” er ikke en størrelse, man kan slå op i Danmarks Statistiks registre. Det er en beregnet størrelse, som angiver ledighedens ligevægtsniveau – altså det niveau, som ledigheden svinger omkring, når opgangstider og kriser påvirker den faktiske ledighed. Den strukturelle ledighed er ikke desto mindre drønvigtig at forholde sig til, for den fortæller en hel del om den underliggende sundhedstilstand på arbejdsmarkedet. Det er fx vigtigt at vide, hvor meget det strukturelle ledighedsniveau ændrer sig, når man forringer dagpengene, eller når man fører aktiv finanspolitik i krisetider. Altså hvordan grundstrukturer på arbejdsmarkedet ændrer sig som følge af forskellige politiske reformer.

” *Min påstand er nemlig, at udviklingen i den strukturelle ledighed ofte kædes sammen med forskellige politiske tiltag, og at man givetvis har en tendens til at overfortolke reformers effekt på den strukturelle ledighed*

I dette indlæg vil jeg se nærmere på, hvad vi kan sige og ikke sige ud fra udviklingen i den strukturelle ledighed. Min påstand er nemlig, at udviklingen i den strukturelle ledighed ofte kædes sammen med forskellige politiske tiltag, og at man givetvis har en tendens til at overfortolke reformers effekt på den strukturelle ledighed. For når man sammenholder udviklingen i den strukturelle ledighed i Danmark med udviklingen i andre europæiske lande, ser der ud til at være en tæt sammenhæng. Fx ser det ud til, at den strukturelle ledighed steg parallelt i Danmark og andre lande under krisen.

Det tyder på, at demografi, teknologi og økonomiske konjunkturer spiller en stor rolle for, hvordan den strukturelle ledighed udvikler sig. Når der er en så tæt sammenhæng mellem den strukturelle ledighed i Danmark og i andre lande, skal man passe på med at tolke snævre danske forhold såsom politiske reformer ind i den strukturelle ledigheds udvikling.

Men lad os starte med at se nærmere på den strukturelle ledighed. Den strukturelle ledighed er ledighedens ligevægtsniveau set henover et konjunkturforløb, dvs. ca. 8 år. Når ledigheden er over sit strukturelle niveau, så konkurrerer de arbejdsløse lønningerne nedad. Dermed stiger reallønnen langsommere, end strukturelle forhold tilsiger. Det gør det billigere for arbejdsgiverne at ansætte folk, og derfor vender ledigheden gradvist tilbage til sit strukturniveau. Og når ledigheden under det strukturelle niveau, så konkurrerer arbejdsgiverne lønnen opad, så efterspørgslen efter arbejdskraft falder igen.

Det ligevægtsniveau, som ledigheden svinger omkring, altså den strukturelle ledighed, er dog ikke stabilt over tid. Ser man på OECD's ledighedstal, så har den strukturelle ledighed i Danmark varieret en del siden 1969. Den steg bl.a. under finanskrisen. Det fremgår af figuren herunder. I figuren har vi både beregnet den strukturelle ledighed og et langsigtet ledighedsniveau, hvor vi har glattet ledigheden endnu mere ud. Begge dele er beregnet ved hjælp af en filtreringsmetode, [som amerikanske forskere har brugt på USA](#).

Præcis hvad niveauet for den strukturelle ledighed ligger på, afhænger af, hvilken metode man bruger, fx om man tager udgangspunkt i registerbaserede ledighedstal eller survey-baserede tal for ledigheden. I figuren har vi anvendt OECD's ledighedstal, som både bygger på registre og surveys, og som vel at mærke har et par databrud, bl.a. i 2007. Hvis man i stedet ser på de registerbaserede ledighedstal, så ser det ud til, at [strukturledighedens fald i 1990'erne fortsatte under finanskrisen](#). Det tolker Finansministeriet og Økonomiministeriet ofte som et tegn på, at de seneste års forringelser af bl.a. dagpengene har sænket strukturledigheden. Underforstået: At ledigheden vil stige igen, hvis man ruller nogle af forringelserne tilbage.

Strukturledighedens udsving omkring det langsigtede ledighedsniveau kan kaldes for "de mellemlange ledighedsudsving". Når man ser på de mellemlange ledighedsudsving i forskellige europæiske lande, så ligner de i bemærkelsesværdig grad den danske. Det har vi gjort i figuren herunder.

Figur 2 viser, at en stor del af de mellemlange udsving i Danmarks strukturelle ledighed er udtryk for internationale bevægelser. Det kan fx være globale konjunkturforhold eller fælles ændringer i demografi, branchestruktur, produktionsteknologi og matchingteknologi (altså hvor gode ledige og arbejdsgivere er til at finde hinanden). Udviklingen efter 2009 er i hvert fald drevet af krisen og den efterfølgende normalisering af de europæiske økonomier.

” *Når de strukturelle ledighedsniveauer følges så relativt meget ad, tyder det på, at konjunkturforhold, demografi osv. har meget at sige for, hvordan den strukturelle ledighed arter sig i de enkelte lande*

Når de strukturelle ledighedsniveauer følges så relativt meget ad, tyder det på, at konjunkturforhold, demografi osv. har meget at sige for, hvordan den strukturelle ledighed arter sig i de enkelte lande. Det kan i princippet også være, at alle lande har gennemført de samme reformer på samme tid, for der er også internationale trends i, hvilke arbejdsmarkedsreformer der er på mode. Men selv da burde reformerne have en forskellig indvirkning i de forskellige lande. Der er nemlig store forskelle på, hvordan ydelses- og arbejdsløshedssystemer er indrettet. Det er derfor ikke oplagt, at ensartede reformer skulle udløse parallelle effekter på ledigheden. Dagpengeforringelser har fx mindre betydning i lande som Danmark, hvor vi stiller høje krav til arbejdsløse om at søge jobs osv.

Under alle omstændigheder viser figuren, at man skal være meget varsom med at tolke mellemlange udsving i ledigheden som resultatet af rent indenlandske forhold. Internationale bevægelser og konjunkturer ser ud til at have stor betydning for den underliggende sundhedstilstand på det danske arbejdsmarked, målt ved den strukturelle ledighed.

Udgivet på altandetlige.dk